

Kirkon keskusteluavun tulevaisuus

Yhteinen kirkkoneuvosto 31.08.2023 § 234
348/04.06.00/2023

Esittelijä Seurakuntayhtymän johtaja Rintamäki Juha

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkoneuvosto esittää Yhteiselle kirkkovaltuustolle, että se päättää

- 1) muuttaa Helsingin seurakuntayhtymän perussääntöä siten, että siitä poistetaan maininnat Palvelevasta puhelimesta (4 § kohta 11 F sekä 5 §),
- 2) todeta että perussäännön kokonaisuudistusprosessi etenee omana prosessina, joka tulee valtuuston käsittelyyn tämän vuoden loppuun mennessä
- 3) todeta että Yhteinen kirkkoneuvosto tekee päätökset siitä, miten Kirkon keskusteluapu toteutetaan tulevaisuudessa Helsingissä.

Käsittely

Stefan Forsén selosti asiaa.

Esittelijä muutti otsikon ”Palvelevan puhelimen päätösesitys” muotoon ”Kirkon keskusteluavun tulevaisuus”.

Seurakuntien lausunnot päätettiin lisätä pöytäkirjaan ja lähettää erillisenä jakeluna yhteisen kirkkoneuvoston jäsenille.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Selostus

Yhteinen kirkkoneuvosto on käsitellyt asian Palvelevasta puhelimesta luopuminen 30.03.2023 § 111, jolloin YKN päätti pyytää seurakuntaneuvostoilta lausunnot Palvelevasta puhelimesta lakkauttamisesta.

Yhteinen kirkkoneuvosto totesi silloin:

Palveleva puhelin on ollut tärkeä sielunhoidon kanava vuodesta 1964. Ajan myötä tarve on muuttunut. Nykyään on mahdollista antaa akuuttiapua ihmisille muulla tavalla, mm. erilaisia kriisipuhelimia on nykyään runsaasti. Tämän lisäksi kaikilla seurakunnilla on mahdollisuus tarjota keskusteluapua suoraan omien seurakuntalaistensa käyttöön. Palvelevasta puhelimesta on maininta seurakuntayhtymän perussäännössä, joten luopumispäätös edellyttää yhteisen kirkkovaltuuston päätöksen perussäännön muuttamisesta.

Palveleva puhelin on Evankelis-luterilaisen kirkon anonyymi ja luottamuksellinen auttava puhelin, mikä on auki joka ilta klo 18–24. Noin 40 seurakunnan tai seurakuntayhtymän työntekijää eri puolilla Suomea vastaa päivystyksen toteuttamisesta yhteistoiminnallisesti 5-80 % työpanoksella. Helsingissä toimintaa organisoii Palvelevan puhelimen toiminnanjohtaja. Päivystystyön tekevät pääosin vapaaehtoiset ammatillisesti ohjattuina. Helsingissä vapaaehtoisia oli 80 vuonna 2022. Kokonaiskoordinointi sekä tekninen toteutus hoidetaan ja kustannetaan Kirkkohallituksen toimesta. Palvelussa on myös nettikirje- ja chat-palvelu.

Helsingin, Espoon ja Vantaan seurakuntayhtymät solmivat yhteistyösopimuksen Palvelevan puhelimen päivystysten ja kustannusten jaosta pääkaupunkiseudulla alkaen 1995. Sopimus sisälsi hengellisen työn työntekijöiden päivystysvelvollisuuden. Espoo irtisanoutui sopimuksesta ja lopetti toiminnan vuoden 2018 lopussa, Vantaa vuonna 2020.

Helsingin seurakunnissa on tehty tilannearvio Palvelevasta puhelimesta ja seurakunnissa on päätetty lopettaa työntekijöiden käyttäminen päivystäjinä

vuodesta 2020 alkaen. Palvelevan puhelimen toimintaa on Helsingissä jatkettu vapaaehtoisvoimin.

Taustalla oli tuolloin ajatus siirtää työntekijäresurssia somekanavien alustoille ja chattiin, jossa lisääntyvästi on tarvetta kohdata. Samaan aikaan Helsingin seurakunnissa on jo pitempään ollut mahdollisuus jokaisena päivänä saada keskusteluapua joko paikanpäällä tai päivystävän papin/diakonin kanssa puhelimitse. Käytännöt hieman vaihtelevat seurakunnittain, mutta tiedot löytyvät seurakuntien internetsivustolta sekä useimmiten erilaisista seurakunnan viestinnän kanavista.

Palvelevassa puhelimesta helsinkiläiset vapaaehtoiset kävivät 1 959 keskustelua ja 810 chat-keskustelua vuonna 2022. Kirkkohallitus koordinoi Palvelevan puhelimen toimintaa valtakunnallisesti. Soittoja puhelimeen tulee vuositasolla n. 100 000, joista vuonna 2022 pystyttiin vastaamaan 45 577 puheluuun. Chat-keskusteluja oli valtakunnallisesti 7 503. Yhden puhelun keskimääräinen kesto oli 23 minuuttia. Puhelimesta puhuttiin yhteensä 545 vuorokautta. Puhelut tulevat kaikkialta Suomesta. Soittajat ovat pääosin 40–75-vuotiaita. Yleisimmät päivystäjien tilastoimat ensisijaiset keskusteluaiheet puhelimesta ovat ihmissuhteet, hyvinvointi ja arjen tilanne. Taustalla on usein yksinäisyys ja sairaudet. Rukouspyyntöjä tai muita uskonnollisia asioita on n. 10 % yhteydenotoista. Häiriösoitot estetään nykyisellä järjestelmällä teknisesti.

Palvelevalla puhelimesta on tärkeä yhteistyörooli suomalaisessa puhelin- ja verkkoauttamisen kokonaisuudessa, ja muut auttavat puhelimet ohjaavat heidän palveluihinsa kuulumattomia yhteydenottajia kirkon puhelimeen.

Helsingin seurakuntayhtymän perussäännössä on seuraavat maininnat:

4 § 11. seurakuntatyön yhteiset tehtävät sekä niihin liittyvä kehittäminen, materiaaalipalvelu ja seurakuntien vastaavan työn tukeminen; yhteiseen seurakuntatyöhön kuuluvat: A. yhteinen diakoniatyö, vammais- ja erityisdiakonia, erityisnuorisotyö; B. yhteinen kasvatustoiminta ja seurakuntapalvelu; C. seurakuntien yhteinen toiminta; D. perheneuvonta; E. sairaalasielunhoito sekä F. palveleva puhelin.

5 § Seurakuntayhtymä hoitaa ruotsinkielisten seurakuntien osalta erikseen henkilöstön kehittämiseen, yhteiseen viestintään, kasvatustoimintaan, perheneuvontaan ja palvelevaan puhelimeen liittyvät tehtävät.

Yhteisen kirkkoneuvoston (8.9.2022) päätös 7. velvoittaa yhteisen seurakuntatyön johtajan valmistelemaan päätösesityksen yhteiselle kirkkoneuvostolle esitettäväksi yhteiselle kirkkovaltuustolle palvelevasta puhelimesta luopumiseksi (esitys 6);

Esitys 6: Valmisteluiden käynnistäminen palvelevasta puhelimesta luopumiseksi (edellyttää YKV:n päätöksen perussäännön muuttamiseksi).

Asiasta on käyty myös julkisuudessa keskustelua. Tältä pohjalta vaihtoehtoisia toteutusmalleja on selvitetty muun muassa sen osalta voisiko toiminnan organisoinnin hankkia ostopalveluna muulta seurakuntataloudelta. Taloudellisesti nämä vaihtoehdot eivät kuitenkaan tuo YKN päätöksen (8.9.2022) mukaisia säästöjä.

Luopumispäätöksestä seuraa palvelutason heikkeneminen puhelin- ja verkkoauttamisen osalta. On kuitenkin huomioitava, että seurakuntien papit ja diakonit ovat tavoitettavissa päiväsaikaan jatkossakin.

Palvelevassa puhelimesta on iso joukko sitoutuneita vapaaehtoisia, joita tuetaan toiminnasta luopumisen yhteydessä jatkamaan vapaaehtoistehtäviä muissa tehtävissä, tai muissa järjestöissä, kuten esimerkiksi Helsinki Missiossa. Yhteisessä seurakuntatyössä on yli 400 vapaaehtoista muissa tehtävissä muun muassa Varustamoilla.

Palvelevasta puhelimesta luopuminen Helsingin osalta tarkoittaa henkilöstön osalta sitä, että nykyinen viranhaltija, joka toimii Palvelevan puhelimen toiminnanjohtajana, ei voi jatkaa nykyisessä virassaan. Hänelle tarjotaan muita tehtäviä.

Yhteisen kirkkoneuvoston lausuntopyyntöön vastasi yhteensä 16 seurakuntaa.

Lausunnoissa 7 seurakuntaa vastustaa Palvelevasta puhelimesta luopumista siten kuin yhteinen kirkkoneuvosto on esittänyt (Vuosaari, Munkkiniemi, Oulunkylä, Haaga, Roihuvuori, Töölö ja Pitäjänmäki).

Lausunnoissa 6 seurakuntaa puoltaa Yhteisen kirkkoneuvoston esitystä (Tuomiokirkko, Mikael, Paavali, Lauttasaari, Herttoniemi ja Malmi).

Kallion seurakunnan lausunnossa todetaan, että maininta Palvelevasta puhelimesta voidaan poistaa perussäännöstä, mutta katsoo, että vapaaehtoisten mahdollisuus osallistua toimintaan on järjestettävä myös jatkossa, eikä osallistumista Palvelevan puhelimen toimintaan pidä lopettaa.

Kannelmäen seurakunta toteaa joidenkin muidenkin seurakuntien tapaan, että Palvelevan puhelimen organisointia tulisi tarkastella valtakunnallisesti.

Johannes församling -seurakunta toteaa, että Kirkon keskusteluavusta voi luopua ainoastaan, jos tarjotaan vastaavaa palvelua ruotsin kielellä muulla tavalla.

Lausuntoon jätti vastaamatta 3 seurakuntaa (Pakila, Petrus ja Matteus).

Suurin osa seurakunnista on sitä mieltä, että vapaaehtoisten päivystäjien toiminta pitää turvata huolimatta siitä mainitaanko Palveleva puhelin perussäännössä vai ei.

On syytä jatkaa keskusteluja muun muassa Kirkkohallituksen kanssa Kirkon keskusteluavun koordinoimisesta valtakunnallisella tasolla ja samalla luoda mahdollisuuksia sille, että helsinkiläiset vapaaehtoiset saavat tukea ja mahdollisuuksia osallistua toimintaan.

Yhteinen kirkkoneuvosto on myös koouksessaan 17.8.2023 päättänyt pyytää seurakuntaneuvostoilta lausunnon seurakuntayhtymän uudesta perussäntöehdotuksesta. Tämä muutosprosessi on lähinnä tekninen ja se johtuu kirkkolain muutoksesta.

Lapsivaikutusten arviointi

Asiassa ei ole tarpeen tehdä lapsivaikutusten arviointia

Lisätiedot

Stefan Forsén, stefan.forsen@evl.fi